

Громадянська мережа

ОПОРА ▲

МЕДИЦИНА В БОГУСЛАВСЬКІЙ ГРОМАДІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Серпень 2023

ЗМІСТ

- 3** Вступ
- 3** Передумови дослідження
- 4** Аналіз результатів другого етапу дослідження
- 4** Стан медичної мережі у Богуславській громаді
- 6** Первинна медична допомога
- 11** Кадровий потенціал первинної меддопомоги
- 11** Вторинна медична допомога
- 17** Висновки

ВСТУП

Уже понад пів року Громадянська мережа ОПОРА працює над проєктом “Промоція соціальної згуртованості у громадах та посилення демократичних цінностей”. Ми досліджуємо різні сфери життєдіяльності громад та виклики, пов'язані з інтеграцією людей, вимушено переміщених унаслідок повномасштабного вторгнення Російської Федерації. У громадах з'являються нові групи населення, змінюється його структура та кількість, а відрізок — і соціальні, медичні та освітні потреби. Такі зміни, зрештою, можуть вплинути на соціальну згуртованість громади та вимагати нових стратегій для розв'язання потенційних проблем.

ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Як показали результати дослідження суспільного запиту мешканців окремих територіальних громад щодо подолання наслідків воєнних дій, саме інтеграція ВПО є однією з найбільш актуальних проблем у зв'язку з демографічною ситуацією, що склалася через війну. Вимушене переселення спричиняє складнощі з доступом до освіти та медичних послуг, працевлаштуванням, психологічною адаптацією тощо. Саме тому розуміння демографічних змін у конкретній громаді та передбачення їхнього впливу на соціальні сфери дуже важливе для успішної інтеграції ВПО і забезпечення стійкого розвитку території в цілому. До того ж дослідження демографії в умовах війни — це важливий інструмент, який дає можливість зрозуміти наслідки збройного конфлікту для громади та допомагає під час розробки стратегій відновлення чи стабілізації економіки та соціальної сфери в певній ТГ.

Основні виклики, з якими стикаються громади через демографічну кризу, — це економічна нестабільність, соціальні проблеми, падіння якості освітніх і медичних послуг, потреба в нових методах навчання та лікування, попит на нові кадри, соціальна адаптація, а також політична нестабільність і безпекова ситуація. Аби запобігти проблемам або хоча би звести їх до мінімуму, ОПОРА досліджує вплив внутрішнього переміщення населення та вимушеного переїзду українців за кордон на соціальну згуртованість, а також похідні виклики. Дослідження побудоване на виявленні змін у складових елементах соціальної згуртованості, таких як скорочення нерівності, забезпечення добробуту, індивідуальна безпека, соціальний капітал, спільні цінності, довіра між членами громади, спільна ідентичність, довіра до влади та спільні дії для загального блага.

Дослідження відбувалося в 4 громадах: Львівській, Рівненській, Івано-Франківській та Богуславській. Ці громади різні за своїми характеристиками, але стикаються з подібними викликами.

На території Богуславської громади площею в 14330,893 га проживає, за даними міської ради, 19540 осіб. Адміністративний центр — місто Богуслав, розташоване за 120 км від Києва. Крім міста, до громади належать ще 26 сіл, сформовані у 12 старостинських округів. На території громади немає масштабних об'єктів критичної інфраструктури. Також вона тилова, тому після 24 лютого 2022 року

тут шукають прихистку тисячі внутрішньо переміщених осіб. За даними Богуславської міської ради, станом на 31 липня 2023 року в Єдиній інформаційній базі даних ВПО обліковано 6640 людей, які оселилися на території Богуславщини, з них 1817 — діти.

На першому етапі дослідження Громадянська мережа ОПОРА з'ясувала вплив воєнних дій на сферу освіти в Богуславській громаді (детальний звіт доступний за [посиланням](#)). На другому етапі ОПОРА дослідила медичну сферу.

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДРУГОГО ЕТАПУ ДОСЛІДЖЕННЯ

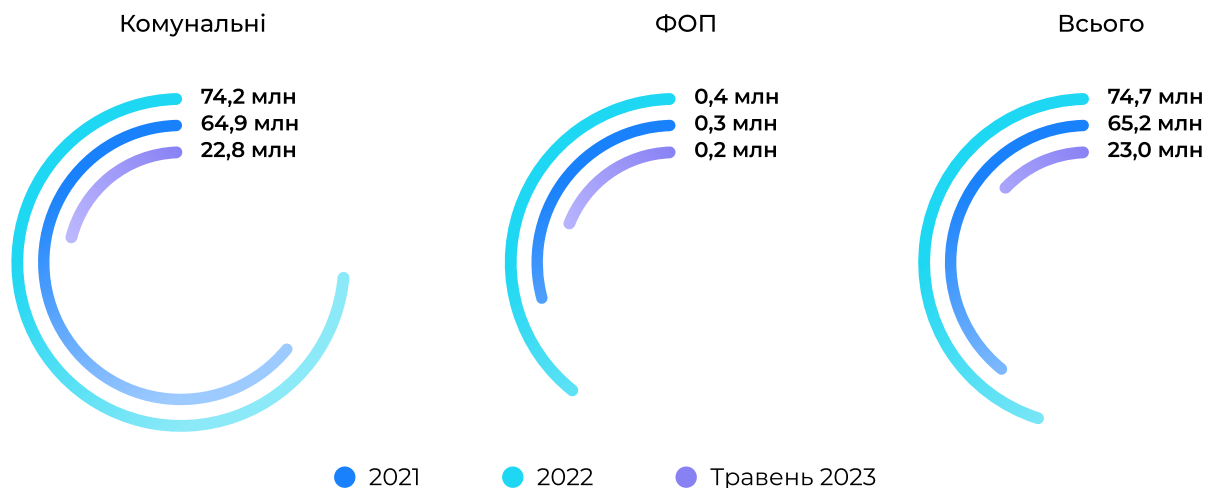
Стан медичної мережі у Богуславській громаді

У громаді є 2 комунальні медичні заклади. Це комунальне некомерційне підприємство Богуславської міської ради “Богуславська центральна лікарня”, що надає послуги вторинної/спеціалізованої медичної допомоги, та комунальне некомерційне підприємство Богуславської міської ради “Богуславський центр первинної медико-санітарної допомоги”. Останній надає первинну медичну допомогу, управляє медичним обслуговуванням населення, займається профілактикою захворювань та підтримкою громадського здоров'я. До його складу входять 4 амбулаторії загальної практики — сімейної медицини (1 міська й 3 сільські), 3 фельдшерсько-акушерські пункти і 17 фельдшерських пунктів.

Ба більше, в Богуславі має відкритися ще одна амбулаторія загальної практики — сімейної медицини. Її побудували 2 роки тому в межах програми Президента України Володимира Зеленського “Велике будівництво”. Втім, за словами директорки Богуславського центру первинної медико-санітарної допомоги Валентини Пивовар, будівлю досі не передали на баланс Богуславської міської ради, тому вона не функціонує. Нині все залежить від Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури. Водночас, як стверджує Валентина Пивовар, поява такого закладу в Богуславі зробить медицину доступнішою для жителів “старого міста” й деяких сіл. Крім того, так можна буде розв'язати одне з найгостріших питань — житло для лікаря, адже приміщення амбулаторії передбачає двокімнатну квартиру для медика. Лікарів, які потребують житла, у закладі наразі двоє, серед них один має статус ВПО.

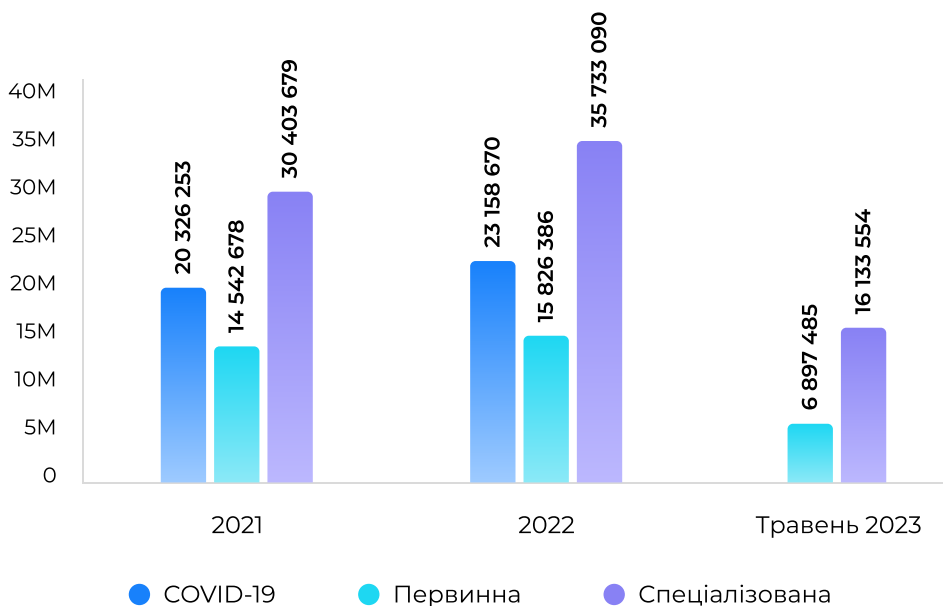
Крім комунальних некомерційних підприємств, на території громади медичні послуги надає один ФОП.

За даними Національної служби здоров'я України, з цими установами підписано 8 договорів про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій на загальну суму 57 625 387 грн. Так, у Богуславському ЦПМСД діють 4 такі договори на суму 22 576 652 грн, у Богуславській центральній лікарні — 3 договори на суму 34 462 549 грн, а з ФОПом — 1 договір на 586 186 грн. Загалом за програмою медичних гарантій у громаді доступні 18 груп послуг.

Графік 1.1. Оплати надавачам медичної допомоги за програмою медичних гарантій

Суми оплат за цією програмою в різні роки помітно відрізняються. Так, у 2021 році медзаклади Богуславщини отримали від НСЗУ 65 272 611 грн, у 2022 році — 74 718 145 грн, а станом на травень 2023 року — 23 031 039 грн. Слід врахувати, що у 2021 та 2022 роках тривала пандемія COVID-19, тож близько третини отриманих від НСЗУ коштів спрямовували саме на заходи для боротьби з коронавірусною інфекцією.

Графік 1.2. Оплати надавачам медичної допомоги за програмою медичних гарантій за видом допомоги

Оплати за програмою медичних гарантій можна поділити за видом допомоги: первинна, спеціалізована та підтримка заходів боротьби з пандемією COVID-19. У 2023 році коштів на боротьбу з коронавірусною інфекцією не виділяли, але в 2021 та 2022 роках медичні заклади отримали на неї 20 326 253 грн і 23 158 669 грн відповідно.

Водночас загальна ситуація з оплатою медичних послуг від НСЗУ в громаді покращується. Так, у 2021 році на первинну медичну допомогу виділили 14 542 678 грн, у 2022 році — 15 826 386 грн, а станом на травень 2023 року — вже 6 897 485 грн.

Подібна тенденція актуальна і для спеціалізованої медичної допомоги. У 2021 році на неї виділили 30 403 678 грн, у 2022 році — 35 733 089 грн, а на 2023 рік — 18 265 131 грн.

ПЕРВИННА МЕДИЧНА ДОПОМОГА

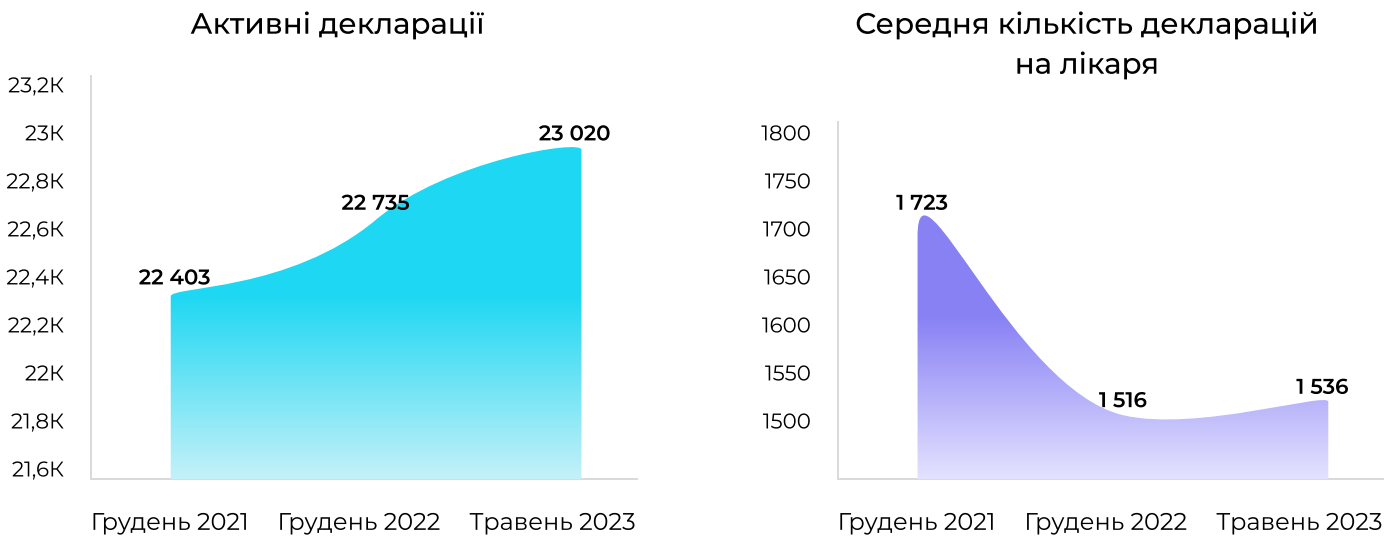
Первинна медична допомога включає діагностику та лікування найпоширеніших хвороб, травм і патологій. Лікарі загальної практики проводять профілактику захворювань, діагностують та лікують нескладні випадки хвороб, а в разі необхідності скеровують пацієнтів до вузькопрофільних спеціалістів або в стаціонар. Первинну допомогу в громаді надають Богуславський центр первинної медико-санітарної допомоги та профільний ФОП.

За програмою медичних гарантій від НСЗУ на первинну допомогу Богуславський центр первинної медико-санітарної допомоги отримав 14 219 780 грн, 15 381 303 грн і 6 684 022 грн за 2021, 2022 та станом на травень 2023 року відповідно. Така позитивна динаміка пов'язана з розширенням спектру послуг, які надає Центр, пояснює його директорка Валентина Пивовар: *“Минулого року ми підписали потужний пакет мобільної паліативної допомоги. Ми працювали над цим, лікарі пройшли навчання. Ми надаємо допомогу близько 80 лежачим (маломобільним) людям у нашій громаді. Також ми забезпечуємо таких пацієнтів підгузниками — 30 штук на місяць. Щомісяця 80–100 тис. грн витрачається лише на підгузники. Крім того, лікар, який комунікує з такими пацієнтами, отримує додаткову заробітну плату. Загалом у нас у закладі гідна заробітна плата, адже ми шукаємо різні шляхи розвитку”*.

Також у 2022 році Центр підписав із НСЗУ ще один договір на забезпечення кадрового потенціалу системи охорони здоров'я шляхом організації надання медичної допомоги із залученням лікарів-інтернів. Крім перерахованих вище послуг, медзаклад має договори з НСЗУ на первинну медичну допомогу й супровід і лікування дорослих та дітей з психічними розладами на первинному рівні медичної допомоги.

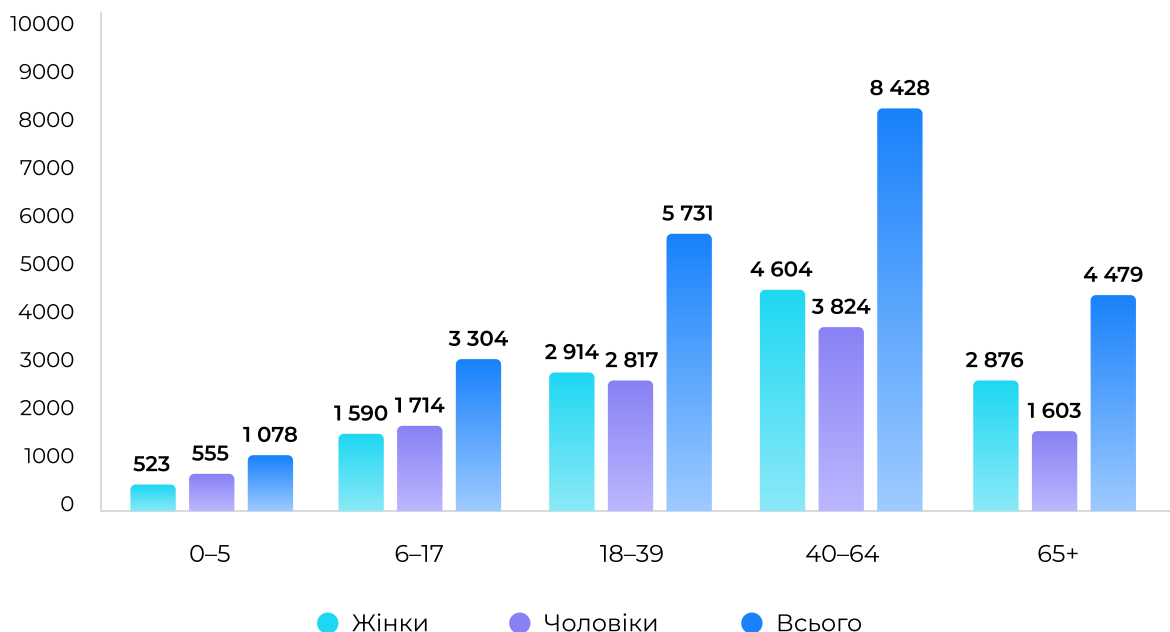
Крім Богуславського ЦПМСД, первинну допомогу в громаді надає і ФОП. Тут ситуація схожа — фінансування від НСЗУ протягом звітного періоду збільшувалося. У 2021 році надійшло 322 898 грн, у 2022 — 445 083 грн, а станом на травень 2023 року — 213 463 грн.

Станом на травень 2023 року в Богуславській громаді є 15 лікарів, із якими можна підписати декларації. 14 із них працюють у Богуславському ЦПМСД, ще один — ФОП. Протягом звітного періоду кількість таких медиків змінювалася та в різні періоди становила 13 і 14.

Графік 2. Кількість укладених активних декларацій та середня кількість декларацій на лікаря за роками (2021 — травень 2023)

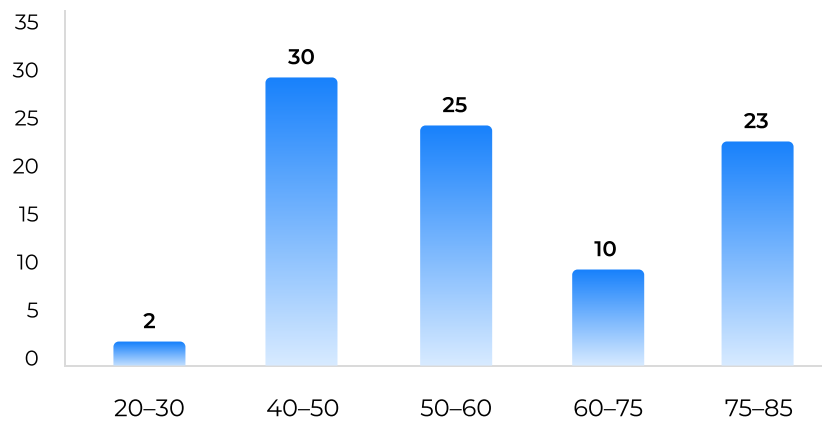
Загальна кількість декларацій, підписаних із лікарями Богуславського ЦПМСД та ФОПом, станом на травень 2023 року становить 23 020. Із них 962 декларації підписані з останнім. Середня кількість декларацій на лікаря у 2021–2022 роках майже не змінювалася. Втім, оскільки у 2022 році у ЦПМСД з'явився новий лікар, середня кількість пацієнтів із розрахунку на одного лікаря зменшилася. Якщо у 2021 році один сімейний лікар мав у середньому 1 723 декларації, то наразі їх 1 536. Відповідно до законодавства, оптимальна кількість пацієнтів на одного сімейного лікаря в Україні становить 1800, хоча НСЗУ не забороняє укладати більше декларацій.

Графік 3. Кількість укладених декларацій за віком і статтю отримувачів медичних послуг (станом на травень 2023)

Як показано на графіку, ЦПМСД і ФОП уклали більше декларацій із жінками (12 507), ніж із чоловіками (10 513). Найбільше декларацій підписано з людьми віком 40–64 роки — 8 428, з них 4 604 — з жінками і 3 824 — з чоловіками. На другому місці — категорія 18–39 років, в

якій укладена 5 731 декларація (2 914 — з жінками, 2 817 — із чоловіками). Наступна категорія — люди віком 65+, які підписали 4 479 декларацій (2 876 жінок та 1 603 чоловіки). Ще 3 304 декларації стосуються дітей віком 6–17 років, серед яких 1 590 дівчат і 1 714 хлопчиків. Найменше декларацій станом на травень 2023 року укладено між лікарями та батьками дітей до 5 років — 1 078 (555 хлопчиків і 523 дівчинки).

Графік 4. Кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які від 24.02.2022 року уклали декларації, у розрізі віку

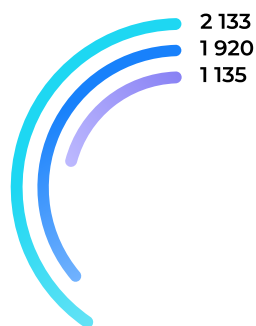
У відповіді на запит ОПОРИ Богуславська міська рада повідомила, що з 6093 внутрішньо переміщених осіб, облікованих у Богуславській громаді станом на квітень 2023 року, лише 90 уклали декларації з лікарями ЦПМСД станом на травень 2023 року (49 жінок і 41 чоловік). Із них найбільше (30 людей) мають вік 40–50 років, а найменше (2 людини) — 20–30 років. Натомість кількість ВПО, які отримували певні медичні послуги в Богуславському ЦПМСД, вища у 20 разів — 1869 людей.

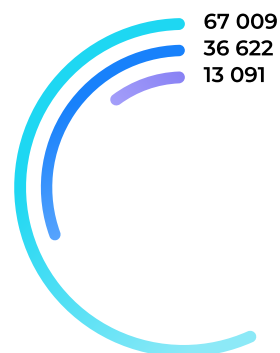
Графік 5. Співвідношення між ВПО, які отримали послуги в ЦПМСД, та ВПО, які уклали декларації

Водночас 10 внутрішньо переміщених осіб, які переїхали у Богуславську громаду після 24 лютого 2022 року, потребували специфічного лікування. Зокрема, йдеться про гемодіаліз, проведений одній 48-річній жінці із діагнозом “ниркова недостатність”. Хіміотерапії потребували 6 осіб (4 жінки віком 50, 63, 70 та 72 роки і 2 чоловіки віком 51 і 76 років) із числа внутрішньо переміщених. 5 із них померли у 2023 році. Крім того, була необхідність і в антиретровірусній терапії 47-річного чоловіка. Інсулінотерапії потребували 3 пацієнти: 39-річний чоловік і 2 жінки віком 48 і 63 років.

Потребували стаціонарного лікування

Потребували амбулаторного лікування

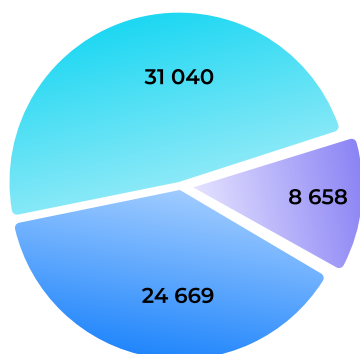
● 2021 ● 2022 ● Травень 2023

Графік 6. Кількість пацієнтів, що пройшли стаціонарне лікування, та кількість пацієнтів, що потребували амбулаторного лікування, в Богуславському ЦПМСД, у розрізі років

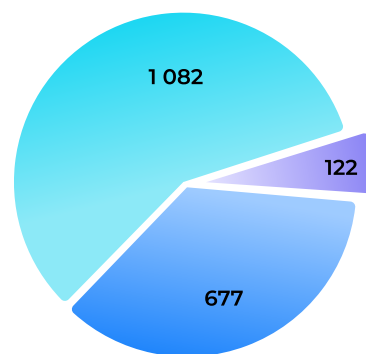
Крім амбулаторного лікування, Богуславський ЦПМСД, пропонує стаціонаророзамінні форми медичної допомоги. Останні передбачають комплексну висококваліфіковану допомогу в денний період у позалікарняних умовах, якщо показань до стаціонарного лікування немає, госпіталізація неможлива чи від неї відмовилися. За словами директорки медзакладу Валентини Пивовар, перевагою такої форми надання медичної допомоги є те, що обстежує й лікує пацієнтів їхній сімейний лікар. Саме за таким принципом у ЦПМСД лікувалися 2133, 1920 та 1135 людей у 2021, 2022 та 2023 роках відповідно.

Що стосується відвідувачів ЦПМСД, які потребували амбулаторного лікування, то тут динаміка схожа — протягом звітнього періоду їх кількість зменшувалася. У 2021 році таких пацієнтів було 67 009, у 2022-му — майже вдвічі менше, 36 622. Станом на травень 2023 року їх було 13 091. Очевидно, така тенденція пов'язана з пандемією COVID-19 і збільшенням кількості звернень до сімейних лікарів у 2021 році.

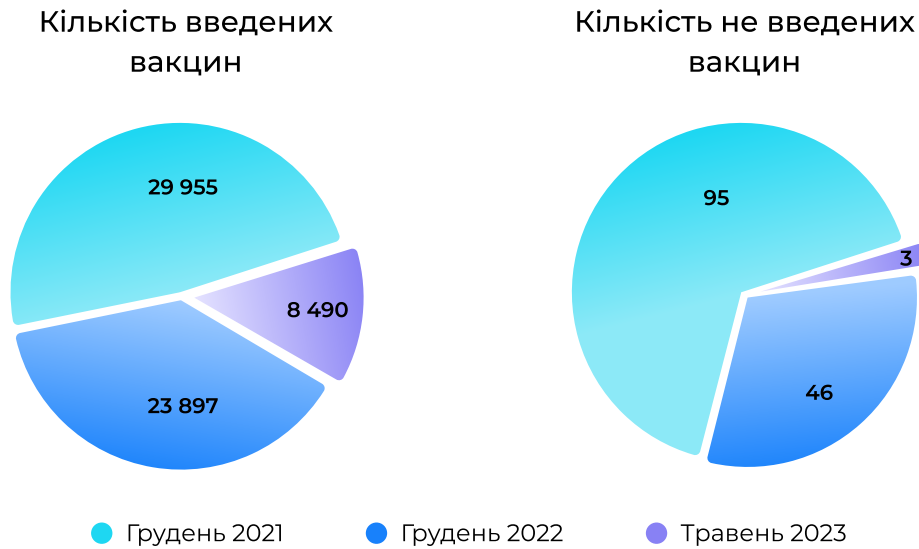
Створено записів про вакцинацію

Кількість помилково зроблених записів про вакцинацію

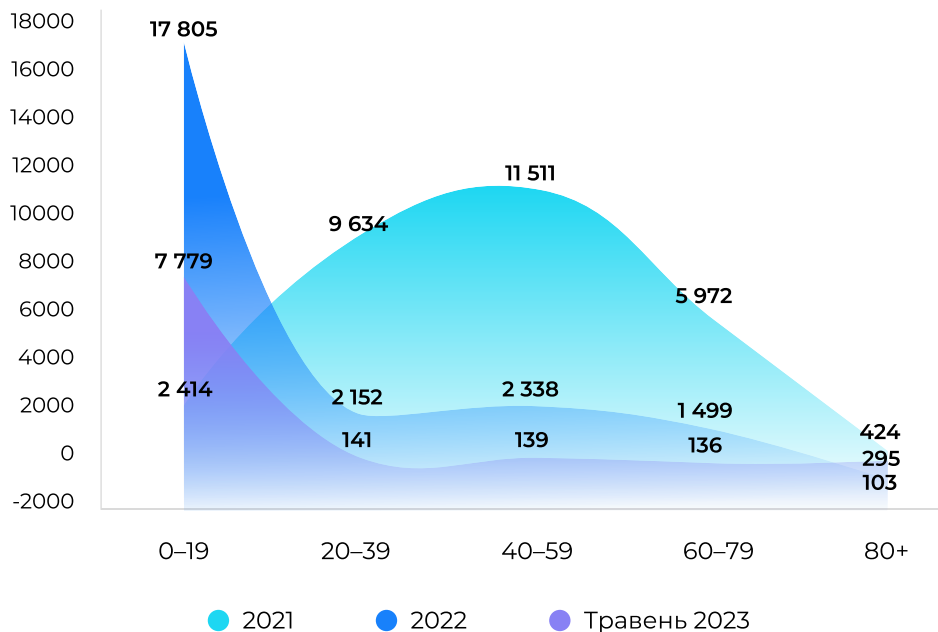

● Грудень 2021 ● Грудень 2022 ● Травень 2023

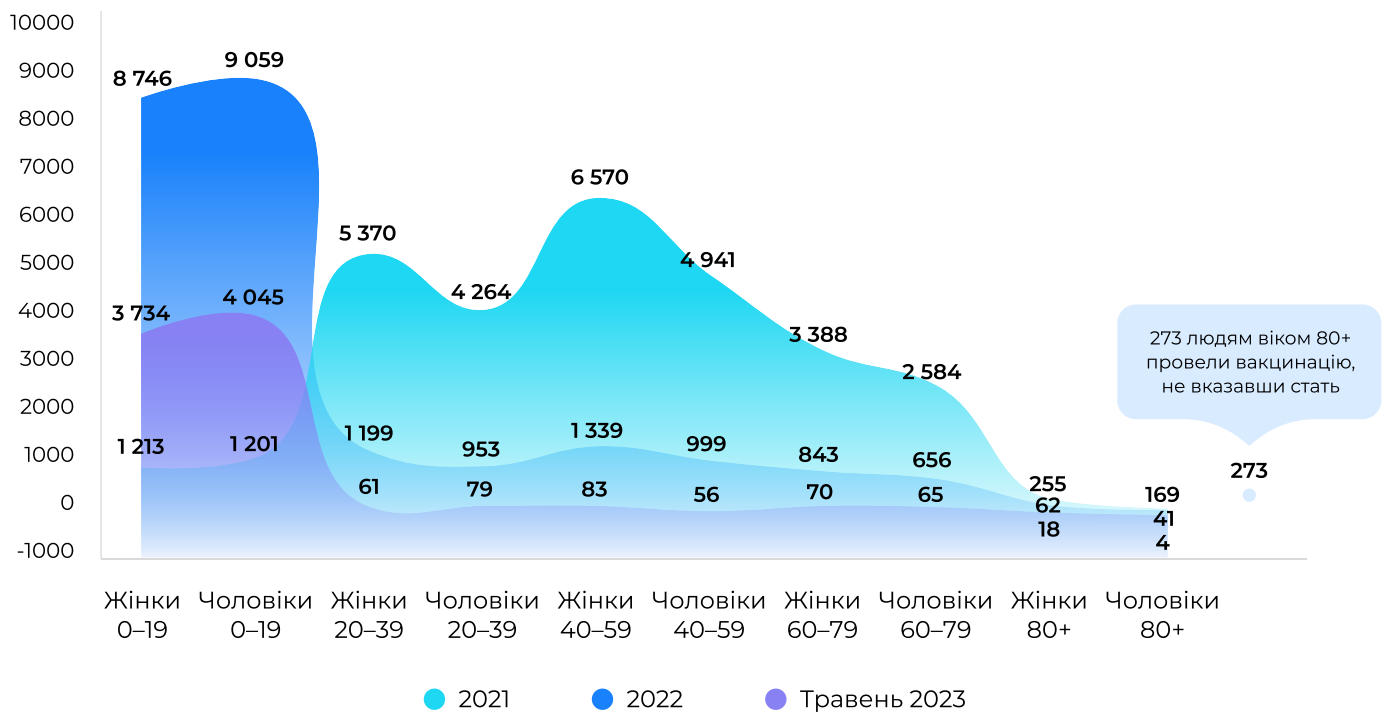
Графік 7.1. Вакцинація

Ще одна медична послуга, доступна в Богуславській громаді для дітей і дорослих, — це вакцинація. Загалом введено 96,9% вакцин, записи про які внесено в документи, не введені тримаються на рівні 0.2%, а помилково зроблені записи про вакцинацію становлять 2.9%. Якщо говорити про цифри, то за 2021–2023 роки відвідувачам ввели 62 342 доз вакцин. У річному розрізі показники виглядають так: 29 955, 23 897, 8 490 введених вакцин у 2021, 2022 та 2023 роках відповідно.

Графік 7.2. Вакцинація за віком (введені)

Майже половина тих, кому вводять вакцини, — це діти. Протягом 2021–2023 років у громаді ввели 27 998 доз вакцин людям віком від 0 до 19 років. Найбільше їх було в 2022 році — 17 805 доз. Найменше вакцин отримали люди від 80 років — 822 за весь звітний період (424 у 2021 році, 103 у 2022-му і 295 станом на травень 2023 року). Показники вікових категорій 20–39 і 40–59 років подібні. Йдеться про 11 927 та 13 988 доз відповідно протягом 2021–2023 років. Дещо менші показники у віковій категорії 60–79 років — 7607 доз за 2021–2023 роки.

Графік 7.3. Вакцинація за статтю (введені)

Протягом 2021–2023 років більшість вакцин отримали жінки (32 951), але різниця з чоловіками не надто велика — їм за той самий період ввели 29 116 доз. Також кількість жінок, які отримали вакцинацію, переважає над кількістю чоловіків, які теж отримували цю послугу, в усіх “дорослих” вікових категоріях (крім дітей 0–19 років). Варто зазначити, що з 295 пацієнтів категорії 80+ лише 22 дози вакцин вказані з урахуванням розподілу за статтю, ще у 273 випадках такого розподілу не наведено.

Кадровий потенціал первинної меддопомоги

З початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації у ЦПМСД припинили працювати 6 жінок та 1 чоловік віком 26–67 років. Це 1 лікар-інтерн, який виїхав за кордон, а також 5 молодших медичних спеціалістів із відповідною освітою та 1 молодша медична сестра, які звільнилися за власним бажанням. Наразі Богуславський ЦПМСД потреби в медичних працівниках немає.

ВТОРИННА МЕДИЧНА ДОПОМОГА

Вторинну медичну допомогу надають тоді, коли людина має захворювання, яке потребує спеціальних методів діагностики та лікування. Такі послуги в досліджуваній громаді надає Богуславська центральна лікарня. За програмою медичних гарантій від Національної служби здоров'я у 2021 році заклад отримав 30 403 678 грн, у 2022-му — 35 733 089 грн, а станом на травень 2023 року — 18 265 131 грн.

За словами директора установи Сергія Унгурия, позитивна динаміка спостерігається за рахунок збільшення груп послуг, які надає медзаклад. Так, у 2023 році Богуславська

центральна лікарня підписала 2 нові договори про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій з НСЗУ. Загалом станом на 2023 рік таких договорів є 16: стаціонарна допомога дорослим і дітям без проведення хірургічних втручань; хірургічні операції дорослим та дітям у стаціонарних умовах; профілактика, діагностика, лікування та спостереження в амбулаторних умовах; лікування пацієнтів методом гемодіалізу в амбулаторних умовах; забезпечення кадрового потенціалу системи охорони здоров'я шляхом організації надання медичної допомоги із залученням лікарів-інтернів; ведення вагітності в амбулаторних умовах; стаціонарна паліативна медична допомога дорослим та дітям; хірургічні операції дорослим та дітям в умовах стаціонару одного дня; стоматологічна допомога дорослим і дітям; діагностика, лікування та супровід осіб з ВІЛ; медичний огляд осіб, який організують територіальні центри комплектування та соціальної підтримки; езофагогастродуоденоскопія; гістероскопія; колоноскопія; цистоскопія; мобільна паліативна медична допомога дорослим і дітям.

Назва послуги	2021	2022	2023
Операції, проведені стаціонарним хворим	479	860	369
Операції, проведені амбулаторним хворим	524	555	349
Прийнято пологів	66	133	17
Рентгенологічні дослідження	15 024	15 818	6 361
Флюорологічні дослідження	5 605	5 514	1 836
Лабораторні дослідження	278 564	274 485	131 406
ЕКГ-дослідження	4 380	5 758	3 210
Ультразвукові дослідження	8 082	9 699	5 153
Ендоскопічні дослідження	172	268	237
Проведені фізпроцедури	2 752	9 419	4 295
Проведені гемодіалізи	0	412	490

Таблиця 1. Кількість найбільш популярних послуг, наданих Богуславською ЦЛ за роками

За інформацією Богуславської центральної лікарні, найчастіше пацієнти потребували різних лабораторних досліджень. У 2021 і 2022 роках таких послуг надавали понад 270 тис. щорічно, а на травень 2023 року відповідний показник сягнув 131 406 досліджень. Також у 2021 і 2022 роках лікарня проводила близько 15 тис. рентгенологічних досліджень. Станом на травень 2023 року виконано 6 361 таких досліджень. Натомість ультразвукових досліджень у 2021 році було 8082, а в 2022-му — 9699. Станом на травень 2023 року таких діагностик провели 5153.

Крім того, у 2021 році в Богуславській центральній лікарні провели 475 операцій стаціонарним хворим, а в наступному 2022 році — 860, тобто майже вдвічі більше.

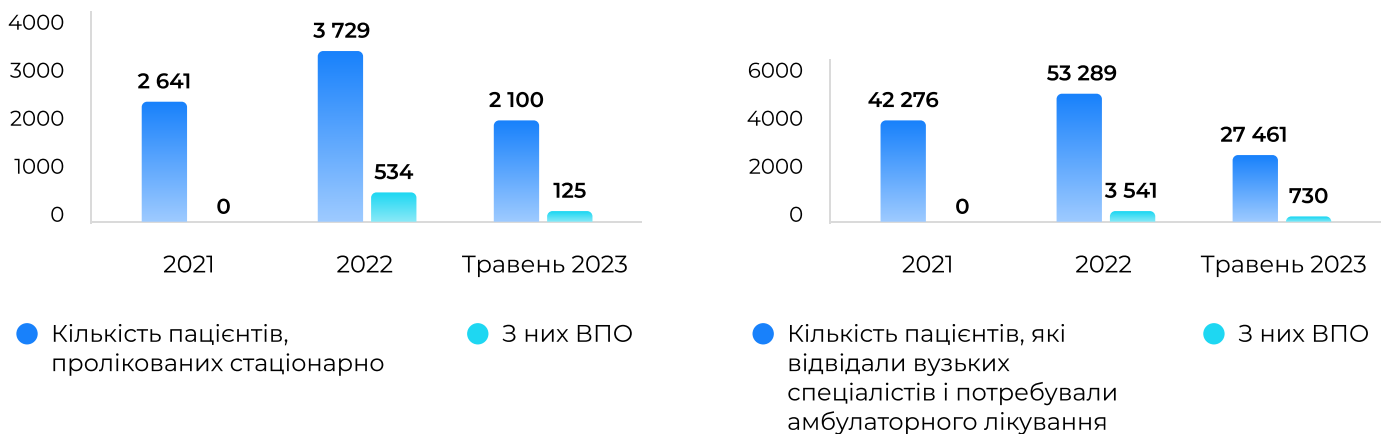
Станом на травень 2023 року проведено 349 операцій. Як пояснив директор медзакладу Сергій Унгурян, зниження кількості операцій у 2021 році пов'язане з тим, що лікарня 7 місяців працювала як ковідний госпіталь, тобто у стаціонар приймали винятково пацієнтів з COVID-19.

Натомість амбулаторну допомогу й обстеження лікарня надавала в штатному режимі. Так, операцій для амбулаторних пацієнтів провели 524, 555 та 349 у 2021, 2022 та 2023 роках відповідно. З 2022 року у Богуславській центральній лікарні доступна також послуга гемодіалізу. В тому ж 2022 році нею скористалися 412 разів, а станом на травень 2023 року — 490.

Пологове відділення центральної лікарні у 2021 році прийняло 66 пологів, а в 2022 році — 133. Таке різке збільшення кількості породіль директор медзакладу Сергій Унгурян пояснює збільшенням кількості населення за рахунок ВПО. Втім, воно не допомогло під час підписання відповідного пакета послуг на 2023 рік. Згідно з постановою Кабміну, НСЗУ укладає договори про надання медичної допомоги при пологах з лікарнями, які за рік надали допомогу щонайменше 150 породіллям. А в пологовому відділенні Богуславської центральної лікарні 2022 року їх було на 17 менше, тому фінансування від НСЗУ на ці послуги медзаклад не отримав. Аби продовжити роботу пологового відділення, Богуславська міська рада на початку 2023 року виділила з бюджету громади близько 500 тис. грн. Цих коштів мало вистачити на пів року роботи пологового. Втім, відділення пропрацювало 3 місяці, прийнявши всього 17 пологів.

Як пояснює директор Богуславської центральної лікарні Сергій Унгурян, цей крок був вимушеним, адже робота пологового відділення стала економічно недоцільною: “Якщо одні пологи на 5 днів — то ви самі розумієте, що кваліфікація лікаря не підвищується. Якщо ж в закладі 5–7 пологів на добу, то він працює на повну потужність. У 2022 році я щомісяця знімав з інших відділень 200 тис. грн, щоб фінансувати пологове. Для того, аби воно було самоокупне, потрібно мінімум 20 пологів на місяць, а в них було 10–12. Оскільки я дотував пологове, було багато нарікань лікарів і працівників інших відділень. Загалом близько 2,5 млн грн пішло з інших відділень на фінансування пологового. Між тим, наразі лікарня — це не бюджетна організація. Ми всі кошти заробляємо”.

Крім того, продовжує Сергій Унгурян, Національна служба здоров'я України планує зосередити деякі медичні послуги у великих закладах: “Зараз політика і МОЗ, і НСЗУ в тому, що за деякими напрямками буде концентрація послуг у кількох закладах, які надають ці послуги постійно і в великому обсязі. Наприклад, зараз інсульти й інфаркти лікують лише в закладах, які мають контракт із НСЗУ, обладнання, кадри. З цього року під цю концентрацію потрапляють і пологи. Ці послуги планують зосередити в пологових будинках, які приймають як мінімум 350–400 пологів на рік”. Між тим, породіллям із громади, які не можуть самостійно дістатися до пологового, таку послугу надає екстрена медична допомога.

Графік 8. Кількість пацієнтів, що пройшли стаціонарне лікування, та кількість пацієнтів, що потребували амбулаторного лікування, в Богуславській ЦЛ у розрізі років

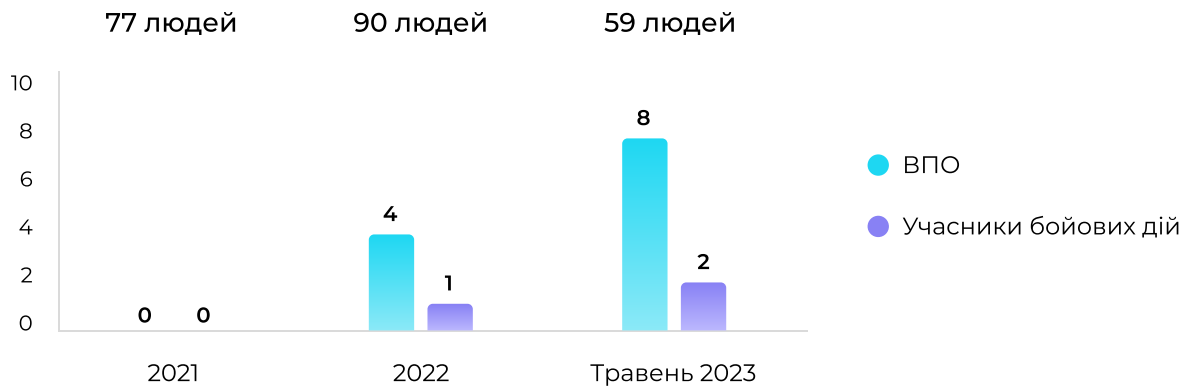
Надає Богуславська центральна лікарня і послуги стаціонарного лікування. Наразі в медзакладі працюють такі відділення: анестезіології і реанімації, інфекційне, хірургічне, травматологічне, гінекологічне, неврологічне, кардіологічне, терапевтичне, дитяче, а також поліклінічне відділення.

У 2021 році в Богуславській ЦЛ стаціонарно лікувався 2641 пацієнт. У наступному 2022 році ця цифра зросла більш ніж на 1000 осіб, сягнувши 3729. При цьому 534 пацієнти мали статус ВПО. Станом на травень 2023 року стаціонарного лікування потребувало 125 ВПО, а загальна кількість пацієнтів лікарні сягнула 2100.

Втім, у разі більше людей потребували амбулаторного лікування у вузьких спеціалістів. Варто зазначити, що найбільше пацієнтів зафіксовано саме у 2022 році — 53 289, зокрема 3541 ВПО. У 2021 році серед амбулаторних хворих, які отримували консультації та медичну допомогу вузьких спеціалістів у Богуславській ЦЛ, ВПО не було, а загальна кількість пацієнтів становила 42276. Станом на травень 2023 року вузьких спеціалістів відвідала 27461 людина, з яких 730 мали статус ВПО.

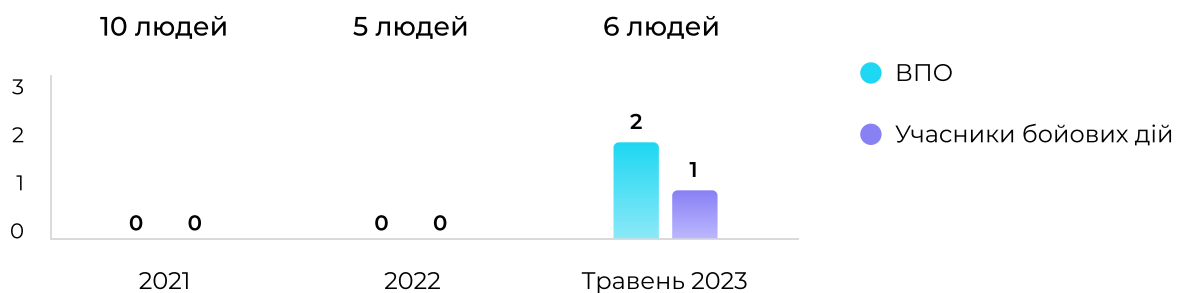
Реабілітаційна допомога та протезування

Поки що у Богуславській ТГ не можна отримати стаціонарної чи амбулаторної реабілітаційної допомоги. Втім, як зазначив директор Богуславської ЦЛ Сергій Унгурян, він спільно з керівництвом громади активно працює над впровадженням цієї послуги амбулаторно: *“Стаціонарна реабілітаційна допомога однозначно нам не потрібна. У Білоцерківській лікарні є таке відділення, і для того, аби воно функціонувало, потрібен не один десяток мільйонів доларів. А от над впровадженням амбулаторної реабілітаційної допомоги ми разом із міським головою працюємо. Загалом можна спробувати впровадити цю послугу. Там також дуже багато вимог, особливо до обладнання і спеціалістів. З обладнанням простіше, а от спеціалістів потрібно готувати. Це реабілітологи, ерготерапевти, фізичні терапевти, асистенти. Зараз їх навчають і в медичних, і в фізкультурних вищих навчальних закладах. Ми вже спілкуємося з ними. Також, імовірно, підготуємо кількох своїх спеціалістів. У нас у закладі навіть є місце, де це можна впроваджувати”*.

Графік 9.1. Потреба в реабілітації

З 1 січня 2021 до 31 травня 2023 року реабілітації потребували 226 людей, що мешкали в громаді, зокрема 12 зі статусом ВПО і 3 учасники бойових дій. У 2021 році таких осіб було 77, а в 2022 - 90 (серед них 4 ВПО та 1 учасник бойових дій). У 2023 році кількість людей зі статусом ВПО, які потребують реабілітації, зросла вдвічі — до 8. Загалом реабілітації потребують 59 людей, серед них 2 учасники бойових дій.

Графік 9.2. Потреба в протезуванні

Протезування у 2023 році потребували 6 людей, з них 2 ВПО та 1 учасник бойових дій. У 2022 році такі потреби були в 5 людей, удвічі більше — 10 — у 2021-му.

Кадровий потенціал

Від початку повномасштабного вторгнення у Богуславській ЦЛ припинили роботу 63 працівники, 53 з яких — жінки. Це 19 фахівців із базовою та неповною вищою медичною освітою, 18 лікарів, 18 представників іншого персоналу, а також 8 осіб молодшого медичного персоналу. Припинили роботу лікарі таких напрямків, як отоларингологія, стоматологія, терапія, нефрологія, дерматовенерологія, клінічна лабораторна діагностика, хірургія, акушерство та гінекологія, а також лікарі-інтерни. Серед причин припинення роботи, за даними Богуславської ЦЛ, — за власним бажанням, за згодою сторін та через закінчення строку трудового договору.

Графік 10. Кількість працівників, які припинили роботу в Богуславській ЦЛ після 24 лютого 2022 року

Натомість із початку повномасштабного вторгнення у Богуславську ЦЛ працювали 7 ВПО. Станом на травень 2023 року з них залишилися працювати за сумісництвом 3 лікарі. Попередньо працювали й 4 фахівці з базовою та неповною вищою медичною освітою зі статусом ВПО (з них 2 за основним місцем роботи та 2 за сумісництвом). Станом на травень 2023 року вони звільнилися. Ще троє — інші фахівці, але станом на травень 2023 року вони теж звільнилися.

Нині Богуславська центральна лікарня потребує таких лікарів: анестезіолог, дитячий анестезіолог, дерматовенеролог, лікар фізичної та реабілітаційної медицини, нефролог, ортопед-травматолог, офтальмолог, отоларинголог, патологоанатом, психолог, терапевт і хірург. Водночас необхідні медичні сестри та рентгенолаборант, а також газоелектрозварник, штукатур і фахівець із публічних закупівель.

У 2021 та 2022 роках також була потреба в майже тих самих спеціалістах: анестезіолог і дитячий анестезіолог, акушер-гінеколог, педіатр-неонатолог, нефролог, ортопед-травматолог, офтальмолог, отоларинголог, патологоанатом, лікар-психолог, терапевт, медична сестра та рентгенолаборант, технік відділення амбулаторного гемодіалізу, газоелектрозварник, фахівець із публічних закупівель.

Загалом, як пояснює директор медзакладу Сергій Унгурян, відтік кадрів і небажання працювати в Богуславську лікарню пов'язані з низькою заробітною платою та неможливістю забезпечити лікарів житлом: *“В цьому році причина в тому, що ми не можемо забезпечити достатній рівень заробітної плати, оскільки в нас фінансування зменшилося на 40%. Це основна проблема. Лікарі поки що не бажають працювати за такі гроші. Втім, думаю, ми зможемо з цим справитися, бо наш заклад потрапив у перелік спроможної мережі медичних закладів. Держава бачить у нас якийсь потенціал і перспективи для розвитку, тож буде якимось чином допомагати. Іншою причиною потреби у спеціалістах є те, що громада нині не має змоги придбати для медичних працівників житло”.*

Висновки

Первинна медична допомога

Система первинної медичної допомоги в Богуславській громаді демонструє не лише стійкість в умовах воєнного стану, а й часткове зростання показників ефективності. Головним викликом прогнозовано стала міграція, спричинена війною. Хоча в пікові моменти відношення ВПО до місцевого населення в Богуславській громаді і становило близько 30%, це суттєво не вплинуло на первинну медичну допомогу. Більшість переселенців, які знайшли притулок на Богуславщині, зберегли декларації зі своїми сімейними лікарями за місцем проживання і, ймовірно, отримували послуги онлайн. Частка ж тих, хто отримував послуги в Богуславській ЦПМСД, не укладаючи декларації з сімейним лікарем, не створювала значного тиску на систему, оскільки ВПО замінили місцевих жителів, які покинули громаду після 24 лютого 2022 року. Втім, ризики для системи зберігаються в майбутньому, оскільки частина богуславців, які покинули громаду одразу після вторгнення, повертаються додому. Водночас кількість ВПО вже є відносно сталою і не скорочується. На жаль, більшості з них нікуди повертатися, тому вони можуть розглядати Богуслав як місце свого постійного проживання, що, відповідно, підвищить навантаження на первинну медичну допомогу.

Вторинна медична допомога

На відміну від первинної ланки, система вторинної медичної допомоги в Богуславській громаді має перед собою низку серйозних викликів, для подолання яких потрібно якісне й оперативне планування діяльності з точки зору комерційної структури. Попри те, що кількісні показники в Богуславській ЦЛ демонстрували зростання, заклад потребує локального реформування, адже протягом останніх років відбувається скорочення відділень та постійний відтік кадрів. До повномасштабного вторгнення основним фактором, який впливав на відтік кваліфікованих спеціалістів, було те, що останні обирали як місце для проживання більш конкурентні в контексті та розвитку, приміром, Київ чи Білу Церкву. Нині ж Богуслав має значну перевагу, яка полягає у відсутності об'єктів, що могли б бути потенційними військовими цілями ворога, що підвищує загальне сприйняття безпеки. Саме тому відтік кадрів пов'язаний насамперед з негостатніми конкурентними умовами щодо заробітних плат. І хоч інколи лунають тези про відсутність житла для молодих спеціалістів як один із головних факторів звільнення лікарів, усе ж ця обставина нівелюється середніми цінами на оренду нерухомості в Богуславській громаді, які є суттєво нижчими за середні по країні.

Однією з можливостей розвитку є запровадження унікальних медичних послуг, яких немає в сусідніх громадах. Прикладом такої є гемодіаліз, який демонструє постійне зростання показників з моменту появи.

І все ж зростання показників ЦЛ — це радше ситуативна реакція на обставини, а не системне явище. Наприклад, функціонування пологового відділення у 2022 році, коли значне зростання кількості пацієнтів відбулося саме завдяки ВПО, чи

зростання рівня оплати праці під час пандемії COVID-19. Нині ж без застосування підходів якісного планування вторинна ланка медичної допомоги на Богуславщині має ризики до подальшого скорочення та зниження якості надання послуг.